

nalezených artefaktů nejméně. K těmto prostorovým pozorováním dále uvádím, že většina mnou nalezených paleolitických nálezů lokality se soustřeďuje ve směru jih a jihovýchod, přičemž zde převažují polotovary a výrobní odpad. Oproti tomu retušované nástroje a zejména vysoká škrabadla, přináležející nejspíše do aurignacienu, ležela v horní polovině jihozápadního a západního svahu. Nepatinovaná industrie z období neolitu a eneolitu je rozptýlena převážně od vrcholové partie směrem na východ a jihovýchod svahu kóty.

Jako první na lokalitě nejspíš sbíral major J. Lavický, který ve svém deníku (Lavický 1935–1943) uvádí, že dne 28. 3. 1936 ve vzdálenosti 0,5 km východně od zámku na ploše 100 × 100 m získal ze západního svahu 28 kusů paleolitické štípané industrie.

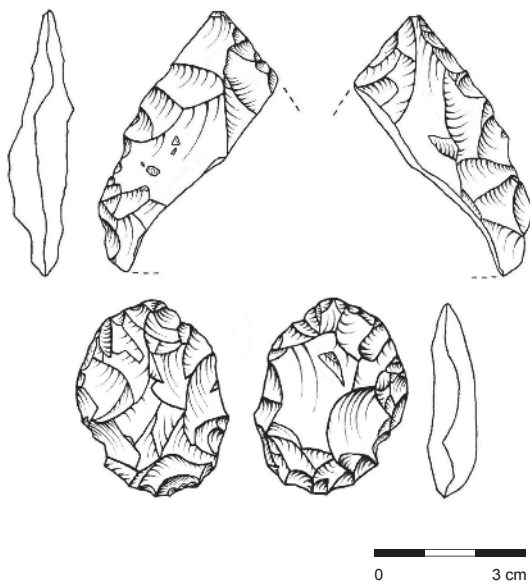
Literatura

Lavický, J. 1935–1943: *Steinzeit [deník]*. Rkp. Uloženo: archiv Ústavu Anthropos, Moravské zemské muzeum, č. AD/28. 79.

Oliva, M. 1985: Příspěvek k lokalizaci paleolitických nálezů v okolí Brna-Líšně (okr. Brno-město, Brno-venkov). *Přehled výzkumů* 1983, 19–21.

Oliva, M. 2020: Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 61(1), 128.

Oliva, M. 2021: Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 62(1), 172–173.

Obr. 6. Brno-Líšeň IIa. Bifaciální artefakty. Kresba P. Šmacha.

Fig. 6. Brno-Líšeň IIa. Bifacial artefacts. Drawing by P. Šmacha.

Summary

Several dozen pieces of both patinated and non-patinated chipped stone industry, including two noteworthy bifacial artefacts made of spongolite (Fig. 6), were discovered near the spot height of 320.4 m at the multi-period site of Brno-Líšeň IIa (Líšeň cadastral area, Brno-City District).

Petr Šmacha

Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)

Ul. Houbařská, parc. č. 5133.

Mladý paleolit. Osteologický nález. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: S-JTSK: -591773, -1159419

V roce 2023 pokračoval záchranný archeologický výzkum při výstavbě rodinných domů na ulici Houbařská v Brně-Líšni, započatý již v roce 2020. Kromě laténských a raně středověkých nálezů (viz oddíly Doba železná a Středověk a novověk) byl v průběhu zemních prací dělníky vyzvednut fosilizovaný paroh, pocházející snad ze soba nebo megalocerose. Odhadované stáří nepřesahuje cca 50 000 let. Nález byl učiněn nedaleko nálezu lebky stepního zubra v roce 2020 (Nývtová Fišáková, Zubalík 2021).

Literatura

Nývtová Fišáková, M., Zubalík, J. 2021: Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 62(1), 172.

Summary

In 2023, an ongoing salvage excavation conducted in Houbařská Street (Líšeň cadastral area, Brno-City District) yielded a fossilised antler, possibly originating from a reindeer or Megaloceros.

Jiří Zubalík

Brno (k. ú. Slatina, okr. Brno-město)

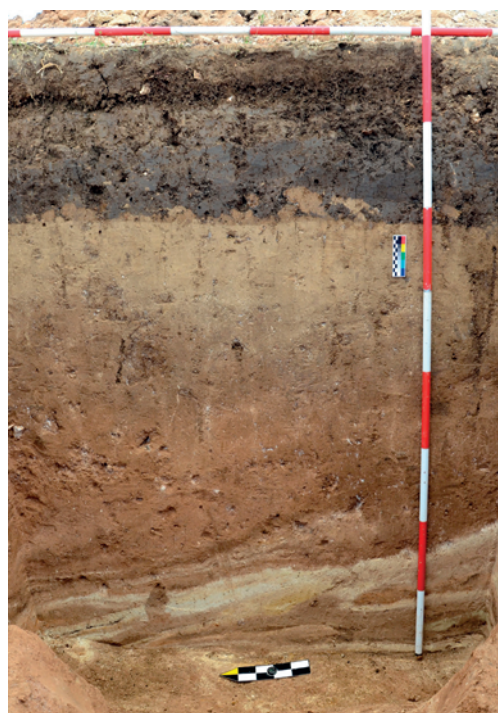
„Na Slatinsku“; Stránská skála III.

Mladý paleolit, bohunicien. Exploatačně-dílenský areál. Sonda. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.1871483N, 16.6811375E

V roce 2023 pokračoval v poloze Stránská skála III systematický výzkum pravěkých exploatačně dílenských aktivit. Výzkum se primárně zaměřil na exkavaci severní poloviny objektu kultury zvoncovitých pohárů 12/20, který byl zahájen již v roce 2021 (viz oddíl Eneolit). V průběhu exkavace výplně objektu byly identifikovány izolované paleolitické artefakty, jejichž počet rostl směrem k jeho dnu, které se zahluvovalo do spraše a pod ní spočívajících pleistocenních půd. S ohledem na toto zjištění byla severozápadně od okraje původního objektu otevřena zjišťovací sonda o rozměrech 2 × 1,5 m, jejímž cílem bylo ověření stratigrafické pozice paleolitických artefaktů nalázaných v sekundární pozici v rámci výplně pravěkého objektu.

Ze zdokumentované stratigrafie (obr. 7) vyplývá, že pod vrstvou ornice a podorničí se nachází 25–30 cm mocná vrstva spraše. Pod ní spočívá 50–60 cm mocné souvrství pleistocenních půd, které bylo možné rozdělit do dvou makroskopicky odlišitelných horizontů. Tato stratigrafická situace odpovídá starším pozorováním z předchozích výzkumů lokality, kdy byly tyto horizonty označovány jako „svrchní a spodní paleopůda“ (Svoboda, Bar-Yosef eds. 2003). Z obou vrstev pochází nálezy paleolitických štípaných artefaktů vyrobených převážně z místních rohovců. Zatímco artefakty ze svrchní paleopůdy postrádají charakteristické technologické a typologické znaky, artefakty ze spodní paleopůdy se vyznačují obousměrnou redukcí, fase-tovanými patkami a nálezy levalloiských hrotů, díky čemuž je lze bezpečně klasifikovat jako bohunické. Nálezy z obou vrstev

Obr. 7. Brno-Slatina. Stránská skála III. Stratigrafická situace. Foto J. Bartík.
Fig. 7. Brno-Slatina. Stránská skála III. Stratigraphic context. Photo by J. Bartík.

obsahují početné hlízy a bloky suroviny, včetně kusů opuštěných ve stádiu zkoušek, a také produkty primární preparace se zbytky kůry, což je i vzhledem k vysoké míře zpětné složitelnosti znak charakteristický pro dílenské prostředí.

Za nejdůležitější přínos sondážního výzkumu lze považovat objev ohniště ve formě nepravidelně oválné jámy s propáleným dnem a početnými uhlíky, které se nacházelo na bázi spodní paleopůdy a zahluvovalo se i mírně pod ni. O několik centimetrů výše u východního okraje sondy se podařilo zachytit ještě čoučku tmavšího sedimentu s drobnými roztroušenými uhlíky. Přesné stáří obou nálezových situací verifikuje aktuálně probíhající radiokarbonové datování. Z ohniště, uhlíkaté čoučky i celé stratigrafické situace na západním profilu sondy byly odebrány vzorky pro široké spektrum přírodovědných analýz, včetně mikromorfologických výbrusů a analýzy sedimentární DNA.

Z prostorového hlediska se sonda nacházela cca 42 m severně od severozápadního rohu lokality Stránská skála IIIa s podobnou stratigrafií, 40 m severozápadně od polohy Stránská skála IIIc a 80 m východně od polohy Stránská skála IIIb. Závěrem lze říci, že výše popsaná testovací sonda poskytla důkaz o výskytu zajímavé koncentrace paleolitických artefaktů dílenského charakteru, která pokračuje zejména severním a východním směrem a naznačuje vysoký potenciál pro další výzkum.

Literatura

Svoboda, J. A., Bar-Yosef, O. (eds.) 2003: *Stránská skála. Origins of the Upper Paleolithic in the Brno Basin, Moravia, Czech Republic.* American School of Prehistoric Research Bulletin 47. The Dolní Věstonice studies 10. Cambridge: Peabody Museum of Archaeology and Ethnology, Harvard University.

Summary

The systematic research of prehistoric exploitation and workshop area continued in 2023 at the Stránská skála III site (Slatina cadastral area, Brno-City District). A smaller test pit yielded

a new concentration of Paleolithic artefacts typical for workshops, primarily made of local cherts. Two horizons of Pleistocene soils were documented, with the lower one belonging to the Bohunician. The most significant contribution of the test pit excavation was the discovery of a hearth in the form of an irregularly oval pit with a burnt bottom rich in charcoal, located at the base of the lower paleosol and slightly extending beneath it. The concentration of artefacts continues in the north and east directions, indicating a high potential for further research (Fig. 7).

Jaroslav Bartík, Petr Škrdla, Katarína Adameková

Březník (okr. Třebíč)

„Velký kralický“.

Pozdní paleolit. Ojedinelý artefakt. Povrchový sběr. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84: 49.1803364N, 16.1991364E

Povrchovým průzkumem v okolí obce Březník byl při severním okraji obce nalezen zbytek drobného patinovaného jádra. Nález byl učiněn jihovýchodně od vodojemu na rozhraní katastru obce s Kralicemi nad Oslavou a svahu s jihovýchodním sklonem v nadmořské výšce 415 m. V okolí se ojedinělé nálezy patinované industrie příležitostně nacházejí (cf. Kuča et al. 2012; Bartík et al. 2014). Artefakt lze s určitou pravděpodobností přiřadit k pozdnímu paleolitu.

Literatura

Bartík, J., Běhouňková, L., Kuča, M. 2014: Sídliště staršího stupně kultury s moravskou malovanou keramikou Březník – „Střední hon“. *Přehled výzkumů* 55(1), 25–46.

Kuča, M., Nývtová Fišáková, M., Škrdla, P., Vokáč, M. 2012: Lokalita staršího stupně kultury s moravskou malovanou keramikou v Březníku na Českomoravské vrchovině. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity* M 17, 95–120.

Summary

An isolated artefact – a small core – was found near Březník, in ‘Velký kralický’ field (Třebíč District). It is likely to be dated to the Late Paleolithic period.

Martin Kuča

Dolní Věstonice (okr. Břeclav)

„Nad Silnicí“; Dolní Věstonice I, parc. č. 2424.

Gravettien, střední fáze mladého paleolitu. Sídliště. Plošný odkryv. Badatelský výzkum. Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 48.8798844N, 16.6690575E

Archeologický ústav AV ČR Brno, v. v. i., Středisko pro paleolit a paleoantropologii, pokračoval v roce 2023 ve výzkumu skládky mamutích kostí na klasické gravettské lokalitě Dolní Věstonice I (Svoboda 2016). Rozsáhlá skládka mamutích kostí, původně zkoumána B. Klímou v letech 1948–1950 a 1966–1968 (Klíma 1969), je znovu předmětem výzkumu od roku 2022 (Novák et al. 2023), tentokrát v rámci řešení mezinárodního ERC projektu „MAMBA“.